

Rapport 1945

Undersökningsrapport över Borgsjö skans.

Fornlämning, Raä

Fastighet,

Socken, Borgsjö

Kommun, Ånge

Landskap, Medelpad

M
LÄNS MUSEET
VÄSTERNORRLAND

Kulturmiljöavdelningen
Hans Thoresen

B
FÖREDRAGEN FÖR
RIKSANTIKVARIEN
DEN 17. 4. 1945
BESLUT: F. M.
Aug. pynden

Statens Historiska Museum
A. T. A.
..... avdeln.
föredr. för museidirektören
den 17. 4. 1945
Beslut: F. M. & S. S.

D.nr. 1806 Ant. 14. APR. 1945
E. Vitt. Akad. & Riksantikvarien

B

Undersökningsrapport över Borgsjö skans. Undersökningen gjord 2-6 november 1944 av Hans Thoresen.

Borgsjö skans, belägen på ett gärde strax väster om Borgsjöbyns kyrka i Medelpad, kan i våra dagar endast med en viss svårighet urskiljas i terrängen. Dess vall med därinnanför liggande grav har av två århundradens odlare så ~~na~~vellerats att säkra konturer icke mera kunna fastställas. (Undantag härifrån utgör i vissa mån gravens botten, som ännu i stort sett är rätt väl skönjbar).

Såväl vall som grav ha under senare tid fått sina genomskärningskonturer så avrundade, att det icke längre är möjligt att exakt fastställa kanterna på vall och grav ej heller respektive krön och botten. Planens linjer äro lagda där vällen resp. graven syntes övergå i plan mark (på vallens utsida skedde på de flesta ställen denna övergång fullkomligt omärkligt) samt där graven syntes som djupast och vällen som högst. Linjerna på planen återfinnas alltså ingalunda så skarpa i terrängen, de söka endast ungefärligen och i möjligaste mån riktigt utmärka vall- och gravkanter samt krön resp. botten på vall och grav. På skansens östra sida visar vällen svårförklarliga oregelbundenheter, möjligen har här varit en ingång. I ostnordost träffas vällen av ett åt öster gående dike, som närmast vällen är mycket obetydligt till djup och bredd men som ett stycke från skansen är ganska djupt och omgivet av vallar. Höjdskillnaden på dike och vallar är sådan, att en gevärsskytt här skulle kunna finna skydd i halvliggande ställning. Den norra vällen vid diket undersöktes på ett ställe och bestod av lera som syntes lagd kring en stenkärna. Möjligen rör det sig dock om enstaka stenar, då undersökningens omfång var rätt begränsad. I diket något kol. Ovanför folkskolan på andra sidan landsvägen kan diket med framförbyggande vall, delvis byggd av stora stenar följas genom skogen upp till gamla landsvägen, strax nedanför vilken den otydligt slutar i ett stenrammel. Mellan gamla landsvägen och det därövanför liggande berget har anläggningen icke kunnat påträffas. Ett här beläget stort och brett dike, som gör flere krökar och utvikingar, har enligt ortsbefolkningens utsägo uppstått tack vare erosion genom vårflödet i en bäck. Den

nyssnämnda sten- och jordvallen vid diket i skogen befinner sig på samma dikes västra eller nordvästra sida. Anläggningen har här sådana dimensioner att gevärsskyttar böra ha funnit ett utmärkt skydd bakom dess vall.

Strax nedanför skansen ligger sluttningen mot floden, ett någorlunda klart avgränsat starkare sluttande parti. Se planen. Om detta parti eventuellt åstadkommit med konst och möjligen varit uppställningsplats för kanoner, gevärsskyttar el.dyl. kan ej avgöras. På skansområdet och framförallt nedanför detta förekomma en mängd diken, de flesta igenvallade och i flera fall endast med stor svårighet urskiljbara. De ha inlagts på planen för att visa hur vanskligt det är att på detta en gång odlade område (begränsat av gårdesgården) skilja vanliga odlingsdiken från eventuella rester av nivellerade skyttediken (med skyddsvall) av ovan beskriven art. Nedanför gårdesgården nära floden på ett av lövträd bevuxet sankt område finnes ett kort dike bevarat (med framförhängande vall), vilket saknar anslutning till övriga diken - tydligen ett vittesbörd om att skansen förbundits med floden av ett skyttedike med vall, vars övriga sträckning vi nu icke kunna följa.

Ett stycke söder om skansen och den brantare sluttningen nedanför denna, ligger en kort tydligt synlig dikesstump i relativt orörd mark. Då någon vall här ej kan iakttagas, är det möjligt att det här endast är fråga om ett avloppsdikey.

I skansens östra del grävdes ett schakt omkring 50 cm djupt tvärs igenom vall och grav för att utröna dessas konstruktion. Se plan och sektion. Vallens bestod av lera med ett 20-30 cm tjockt lager något mörkare matjordsartad lera överst. Detta mörka lager blev tjockare på vallens mot graven sända sida och på gravens botten och synes utvisa, att graven varit djupare än nu. Se sektion. Någon träskoning för graven påträffades icke, ej heller några stenar eller något kol. Däremot hittades några järnfragment av obestämbart art. Ett av dessa omkring 40 cm långt, bandjärnsartat föremål gick i bitar vid upptagandet. Det låg omkring 40 cm djupt i jorden. Det inlevereras härmed jämte övriga "fynd" (ytterst obetydliga järnfragment, samtliga obestämbara) till Riksantikvarieämbetet. Fotos bifogas även. Foto 1-13 och 18-34 = utblick över skansen. Foto 14 = NO hörnet nära skyttedikets mynning. Foto 15-17 = sagda skyttedike - 16-17 möjligen från skyttediket mot floden.

Möjligen en gammal skans - byggd H.D.

*Stockholm den 12 april 1945.
Flans Strömer.*